

RECHTSHULP, PRO DEO EN SLACHTOFFERHULP

*Mr. J. Van den Heuvel*¹

I. RECHTSHULP EN PRO DEO

A. DE RECHTSHULPVERLENERS

Naast de balie wordt nog rechtshulp verleend door allerlei openbare en private instellingen en diensten (O.C.M.W., beroepsverenigingen, vakbonden, sociale diensten van openbare besturen en ondernemingen, wetswinkels, enz.). Een bijzondere plaats wordt ingenomen door de rechtsbijstandsverzekeraars.

Geen van voormelde rechtshulpverleners biedt echter een volledige rechtshulp. Dit laatste is wel het geval voor de rechtshulp door de balie krachtens de artikelen 455 en 455*bis* Gerechtelijk Wetboek.

Artikel 455 bepaalt dat de raad van de Orde een Bureau voor Consultatie en Verdediging inricht ten einde te voorzien in de bijstand aan minvermogenden.

Artikel 455*bis* geldt voor de talrijke gevallen waarin krachtens de wet amtsshalve een advocaat moet worden toegevoegd.

Deze rechtshulp verleend door de balie is te onderscheiden van wat het gerechtelijk wetboek rechtsbijstand noemt en een regeling van kosteloze rechtspleging is (artikelen 664 tot 699 Gerechtelijk Wetboek).

B. HISTORIEK

Rechtshulp en rechtsbijstand maakten aanvankelijk deel uit van een systeem van *pro deo* steunend op filantropie om on- en minvermogenden toch in de mogelijkheid te stellen hun rechten te laten gelden

Het bleef echter een "Armenrecht", wat overigens de in Duitsland gebruikte benaming was. Het is duidelijk dat de toegang tot de Justitie een financiële barrière kent. In Engeland werd dit mooi verwoord in de formule "The Courts are open to all, just like the Savoy Hotel".

---

¹ Mr. J. VAN DEN HEUVEL is vice-deken van de Nationale Orde der Advocaten.

De democratische welzijnsstaat heeft echter andere ideeën doen ingang vinden, met name het erkennen van een recht op rechtshulp met gelijkheid van kansen. In de "access to justice" moest de discriminatie tussen armen en rijken zoveel mogelijk worden weggewerkt ("equality before the law").

Hierbij rees vanzelfsprekend onmiddellijk het probleem van de financiering van deze rechtshulp. In sommige landen werden hiervoor zeer aanzienlijke budgetten uitgetrokken, die een behoorlijke vergoeding van de rechtshulpverlenende advocaten mogelijk maakten dank zij de financiële tussenkomst van de Staat (Engeland en Nederland waren de grote voorbeelden). België bleef hierbij schromelijk ten achter.

In het begin van de zeventiger jaren nam de Belgische Nationale Orde van Advocaten het initiatief om hierin verandering te brengen. Een voorstel van nieuwe regeling van de rechtshulp werd uitgewerkt steunend op volgende beginselen :

1. aanvaarding van de financiële tussenkomst van de Staat in de vergoeding van de advocaten die de rechtshulp verlenen;
2. deelname van alle advocaten;
3. toepassing zowel op de bijstand aan minvermogenden als op de toevoeging van ambtswege.

De minister van Justitie heeft daarop een werkgroep onder het voorzitterschap van procureur-generaal KRINGS ingesteld. Deze kwam in 1977 tot een advies dat in grote lijnen de hierboven aangehaalde beginselen overnam.

In het Parlement werd hierin echter verandering gebracht in die zin dat de staatsvergoeding enkel werd toegekend aan de advocaten-stagiairs, wat tot de wet van 9 april 1980 leidde met de huidige tekst van de artikelen 455 en 455bis Gerechtelijk Wetboek.

Het was toen nochtans niet de bedoeling de principes te wijzigen, maar enkel een voorlopige oplossing te zoeken bij gebrek aan voldoende financiële middelen op dat ogenblik. Dit blijkt duidelijk uit het verslag van de heer LALLEMAND in de Senaat (*Hand.*, Senaat, 1979-80, 14 februari 1980) :

"De vergoeding waarvan sprake in dit ontwerp zal enkel aan de advocaten-stagiairs worden betaald, en niet aan de advocaten ingeschreven op het tableau van de Orde, zelfs wanneer deze laatsten de verdediging opnemen van minvermogende personen, hetzij door een ambtshalve toevoeging, hetzij op verzoek van het Bureau voor Consultatie en Verdediging."

"Verschillende ideeën rechtvaardigen deze beperking. De regering wenst de advocaten-stagiairs te helpen, ten eerste omdat zij de zeer grote meerderheid van

de pro deo zaken behandelen, vervolgens omdat zij over het algemeen zeer grote financiële moeilijkheden kennen in het begin van hun carrière."

"Hij heeft er ook rekening mee gehouden dat de geringheid van de vergoeding die in de onmiddellijke toekomst zal worden toegekend gebiedt de volledige hervorming te beoordelen. Een vergoeding die volgens bepaalde schattingen gemiddeld een bedrag van 2.500 frank per jaar niet zal overschrijden, zal zeker niet de kosten dekken die de stagiairs dienen aan te gaan om hun prestaties van gratis bijstand te verzekeren."

"De kwantitatieve wijziging van de hulp zal in een hopelijk zeer nabije toekomst ook een kwalitatieve wijziging met zich meebrengen. De regering heeft onderstreept dat een grote wijziging van de rechtsbijstand niet in één enkele keer kan gebeuren. Zij hoopt dat uit de toepassing van de nieuwe wet nuttige lessen zullen kunnen worden getrokken."

"Er dient nog in herinnering te worden gebracht dat het ontwerp slechts een vertrekpunt wenst te zijn van een meer fundamentele hervorming waarvan de minister van Justitie verklaard heeft dat zij niet lang meer zal kunnen worden uitgesteld."

De Belgische Nationale Orde van Advocaten stelt nu een wijziging van de artikelen 455 en 455bis voor door in de tekst het woord "stagiair" weg te laten zodat alle advocaten in aanmerking zouden komen voor de vergoeding van staatswege.

Ondertussen is immers het totaal onvoldoend budget van 1980 verhoogd geworden.

Voor 1993 werd het budget voor de rechtshulp in het kader van de artikelen 455 en 455bis *Gerechtelijk Wetboek* opgevoerd tot 194 miljoen BF om in 1994 te stijgen tot 240 miljoen BF en in 1997 tot 500 miljoen BEF..

In vergelijking met andere landen blijft België nochtans een slechte beurt maken.

Het wetsvoorstel ONKELINX-MAYEUR betreffende de rechtshulp gaf op 28 maart 1991 nog volgende argumentatie :

"Sans remettre en doute le dévouement de la majorité des stagiaires, il faut constater que les avocats des pauvres manquent d'expérience, d'infrastructure, quand eux-mêmes ne manquent pas de moyen" (...) "les plus démunis défendus par les plus pauvres en expérience".

"Ces propos peuvent paraître caricaturaux."

"Mais c'est ainsi que le système de l'aide légale dans notre pays est décrit par ceux-là même qui y pourvoient, au cours d'un colloque organisé par des avocats européens au Parlement européen en janvier 1991."

"D'autres études sérieuses font également état de la carence de nos institutions en ce domaine. Ainsi, un rapport du conseil d'Etat français comparant les systèmes d'aide légale d'Europe et d'Amérique du Nord, présente les budgets publics consacrés par les différents Etats à leurs citoyens les plus démunis."

"Une comparaison en francs français par habitant donne les chiffres suivants :

- *France 7 FF ;*
- *Angleterre 98 FF ;*
- *RFA 30 FF ;*
- *Etats-Unis 34 FF ;*
- *Pays-Bas 60 FF ;*
- *Suède 46 FF ;*
- *Québec 60 FF."*

"Le même rapport signale à propos de notre pays : "La Belgique a également été laissée à l'écart du champ de ce rapport. L'aide judiciaire y est encore une aide aux indigents. Elle est organisée par le conseil de l'Ordre des avocats, et les praticiens qui y prêtent leur concours ne reçoivent aucune rémunération de l'Etat, à l'exception des avocats stagiaires qui perçoivent une indemnité en vertu d'une loi de 1980".

"Il est donc établi que notre pays est à la traîne de la Communauté européenne en ce domaine."

Princiepael is het verlenen van rechtshulp enkel door stagiairs niet te verdedigen. Het blijft een discriminatie. Het is ook in strijd met de internationaal geldende regel van de vrije keuze van advocaat.

Er is trouwens niet alleen voor stagiairs een financieel precare situatie. De situatie van de jonge advocaat is dikwijls nog meer precair na de stage.

De voorgestelde wetswijziging dringt zich bijgevolg op.

C. DE HUIDIGE REGELING VAN DE RECHTSHULP

De Nationale Orde van Advocaten heeft reglementen uitgevaardigd inzake de vergoeding van de advocaat-stagiair in het kader van een aanstelling door het Bureau voor Consultatie en Verdediging.

Er wordt jaarlijks een lijst opgesteld van de aan te rekenen punten voor welbepaalde taken door de advocaat-stagiair uitgevoerd.

De advocaat-stagiair zal uit het door het Ministerie van Justitie jaarlijks ter beschikking gesteld budget vergoed worden in verhouding tot de punten die hij vergaard heeft.

Dit systeem brengt een loodzware en kostelijke administratie mee, waarvan de last wordt gedragen door de Nationale Orde van Advocaten en de plaatselijke Orden.

De eigenlijke rechtshulpverlening gebeurt in het kader van de lokale Orden via het door hen ingericht Bureau voor Consultatie en Verdediging, dat geleid wordt door tableau-advocaten. De rechtzoekenden die zich tot het Bureau wenden krijgen een advocaat-stagiair toegevoegd, wanneer de door de artikelen 455 en 455*bis* gestelde voorwaarden vervuld zijn. In uitzonderlijke gevallen wordt eent tableau-advocaat toegevoegd.

Een stijgend aantal rechtzoekenden, onder wie veel vreemdelingen, komt rechtshulp vragen bij de Bureaus voor Consultatie en Verdediging van de balie. Sommige Bureaus zijn zelfs overbelast.

D. NAAR EEN BREDER SYSTEEM VAN RECHTSHULP

Het wetsvoorstel ONKELINX-MAYEUR van 3 april 1991 betreffende de rechtshulp stuurt aan op een verbreding maar biedt het nadeel twee bijzondere categorieën advocaten voor het verlenen van rechtshulp in te voeren, enerzijds de rechtshulpadvocaat verbonden aan het Centrum voor Rechtshulp en, anderzijds, de advocaat-medewerker, die zijn beroep buiten het Centrum uitoefent.

Bovendien voorziet het ook in de oprichting van een Centrum voor Rechtshulp, met een administratie die kostenverhogend zal werken.

Tenslotte wordt een mogelijkheid van hoger beroep tegen een afwijzing van het verzoek tot rechtshulp ingevoerd, wat op zich verdedigbaar is, maar het lijkt niet opportuun die in hoger beroep voor het Arbeidshof te brengen zoals voorzien in het voorstel.

De Nationale Orde van Advocaten werkt thans aan een eigen voorstel.

Ondertussen nemen plaatselijke Orden reeds bepaalde initiatieven. De balie te Luik heeft recentelijk de rechtshulpverlening uitgebreid tot tableau-advocaten uitgaande van de beginselen van vrije keuze van advocaat en van gelijkheid van kansen voor de rechtzoekenden.

Dit initiatief heeft, ondanks een zeker verzet, een positieve reactie vanwege de balie gekend.

II. SLACHTOFFERHULP

Slachtofferhulp kan op twee manieren gezien worden, enerzijds, de hulp aan de slachtoffers van opzettelijke geweldsmisdrijven en, anderzijds, het onthaal van slachtoffers.

A. HULP AAN SLACHTOFFERS VAN OPZETTELIJKE GEWELDMISDRIJVEN

1. Voorwaarden voor de toekenning van hulp

a. In verband met de schadelijke daad

- het moet gaan om een opzettelijke gewelddaad,
- gepleegd in België,
- na 6 augustus 1985.

b. In verband met het slachtoffer

- het betreft de rechtstreekse slachtoffers, die persoonlijk nadeel onder- vinden, en de onrechtstreekse slachtoffers, die in geval van overlijden van het rechtstreekse slachtoffer, te zijnen lasten waren,
- op het ogenblik van de gewelddaad moet het rechtstreekse slachtoffer Belg zijn of, wanneer het om een vreemdeling gaat, machtiging hebben ontvangen om het land binnen te komen, er te verblijven of zich te vestigen,
- het rechtstreekse slachtoffer moet zich burgerlijke partij hebben gesteld,
- het rechtstreekse slachtoffer moet een natuurlijke persoon zijn, rechtstreeks getroffen door de gewelddaad,
- het onrechtstreekse slachtoffer moet voldoen aan dezelfde voorwaarden in verband met nationaliteit en burgerlijke partijstelling, en zich bovendien door de gewelddaad bevinden in een ernstige materiële toestand.

c. In verband met het nadeel

- in verband met het rechtstreekse slachtoffer is een lichamenlijk nadeel vereist dat leidt tot hetzij een verlies of vermindering van inkomsten, hetzij

tot een tijdelijke of permanente invaliditeit, dan wel tot medische of ziekenhuiskosten. Morele en (uitzonderlijk) esthetische schade kunnen voor vergoeding in aanmerking komen.

- in verband met het onrechtstreekse slachtoffer mag de schade beperkt zijn tot het verlies van levensonderhoud.

d. In verband met het subsidiair karakter van de hulp

- het herstel van de schade van het slachtoffer kan niet voldoende en daadwerkelijk door andere middelen worden gewaarborgd.

e. In verband met het verzoekschrift

- het verzoekschrift kan slechts worden ingediend na een in kracht van gewijsde gegane rechterlijke beslissing omtrent de strafvordering, of indien de dader niet meer kan worden vervolgd of veroordeeld, na de beslissing van het onderzoeksgerecht,
- het verzoekschrift moet worden ingediend binnen het jaar na bovenvermelde uitspraak of beslissing, op straffe van verval,
- het verzoekschrift moet in 2 exemplaren worden ingediend en een aantal vermeldingen bevatten (zie model met toelichting onder 4.).

2. Aard van de hulp

a. Drie soorten hulp

- hoofdhulp : het bedrag dat een billijke schadevergoeding voor het geleden nadeel moet bieden,
- voorschot : het bedrag dat in spoedeisende gevallen kan worden gevraagd, wanneer vertraging in de toekenning van de hulp kan leiden tot ernstig nadeel of ongemakken,
- aanvullende hulp : het bedrag dat kan worden gevraagd indien na de toekenning van de hoofdhulp het nadeel ernstig is toegenomen.

b. Het bedrag van de hulp wordt naar billijkheid bepaald, rekening houdend met :

- de financiële toestand van de verzoeker,

- het gedrag van de verzoeker (eventuele rechtstreekse of onrechtstreekse bijdrage tot het veroorzaken of doen toenemen van de schade),
- de betrekkingen tussen verzoeker en de dader.

c. Wettelijke plafonds voor de hulp

- de hulp mag het bedrag van het nadeel, verminderd met een franchise van 10.000 BEF., niet overtreffen,
- de hulp mag nooit hoger zijn dan 2.000.000 fr.,
- de hulp mag slechts éénmaal worden aangevraagd,
- het voorschot mag nooit hoger zijn dan 200.000 BEF.,
- het voorschot kan slechts éénmaal worden aangevraagd.

d. De Staat treedt in de rechten van het slachtoffer tegen de dader van het misdrijf

3. *Overzicht van de activiteiten van de Commissie in 1987-91 (Bron : werkingsverslag van de Commissie 1987-91)*

Vooraf : De Commissie telt twee kamers, waarvan de eerste zich bezighoudt met Nederlandse, de tweede met Franse en Duitse verzoekschriften.

a. Ingeleide verzoekschriften (zie volgende bladzijden)

	1987	1988	1989	1990	1991
3.a. Verzoekschriften ingeleid voor de Commissie :	26	54	67	77	92
a) betreffende de aard van de gevraagd hulp ²					
- aanvragen tot hulp (art. 31 van de wet)	20	44	54	67	85
- aanvragen tot provisionele hulp (art. 36)	8	18	17	13	16
- aanvragen tot aanvullende hulp (art. 37) ³	-	-	-	-	-
b) betreffende de taal van het verzoekschrift					
- verzoekschriften in de Nederlandse taal (toegewezen aan de 1ste kamer)	12	21	35	26	41
- verzoekschriften in de Franse taal (toegewezen aan de 2de kamer)	14	33	32	51	51
- verzoekschriften in de Duitse taal	-	-	-	-	-

² Sommige aanvragen behelzen zowel het bekomen van een hoofdhulp als van een voorschot ; zulks verklaart waarom de som van de verschillende aanvragen het jaarlijks totaal van de verzoekschriften overschrijdt.

³ Overeenkomstig artikel 37 van de wet van 1 augustus 1985 kan het slachtoffer of zijn rechthebbende een dergelijke aanvullende hulp vragen wanneer het reeds een hoofdhulp heeft genoten krachtens een eerste beslissing van de Commissie en zijn letsels sindsdien in aanzienlijke mate zijn verergerd. Aangezien de eerste beslissingen van de Commissie slechts van 1988 dateren is het normaal dat geen enkele aanvraag in die zin werd ingediend.

	1987	1988	1989	1990	1991
c) betreffende de slachtoffers					
c.1. aangaande het geslacht :					
- vrouwelijke slachtoffers	8	22	15	19	38
- mannelijke slachtoffers	18	32	51	58	54
- onbepaald ⁴	-	-	1	-	-
c.2. aangaande de leeftijd :					
- slachtoffers jonger van 20 jaar	2	5	2	8	5
- slachtoffers van 20 tot 40 jaar	10	21	31	33	44
- slachtoffers van 41 tot 60 jaar	6	10	13	19	17
- slachtoffers ouder dan 60 jaar	4	12	10	7	15
- onbekend	4	6	11	10	11
c.3. aangaande de nationaliteit :					
- Belgische slachtoffers	23	49	65	72	83
- slachtoffers - E.E.G.-onderdanen					
* Frans	1	1	1	-	1
* Italiaans	-	1	-	2	2
* Brits	-	1	-	1	2
* Nederlands	-	-	-	1	1
* Duits	-	-	-	-	1
* Spaans	-	-	1	-	1
- slachtoffers - Unovluchtelingen	-	1	-	-	-
- overige nationaliteiten	-	1	-	1	1

⁴ *In casu* betrof het een verzoekschrift ingeleid door een rechtspersoon : een hulpkas voor ziekte- en invaliditeitsverzekering. Deze beriep zich op de indeplaatsstelling zoals ingesteld door de wet van 9 augustus 1963 teneinde zich te doen gelden als "slachtoffer".

	1987	1988	1989	1990	1991
c.4. aangaande de categorie van slachtoffers :					
- rechtstreekse slachtoffers	21	44	57	63	85
- onrechtstreekse slachtoffers	5	10	10	14	7
d) betreffende de plaats waar de gewelddaden zich voordeden					
- rechtsgebied Hof van beroep Antwerpen	6	7	13	9	21
- rechtsgebied Hof van beroep Brussel	5	20	16	18	16
- rechtsgebied Hof van beroep Gent	6	11	16	10	23
- rechtsgebied Hof van beroep Luik	7	9	15	27	25
- rechtsgebied Hof van beroep Bergen	2	7	7	13	7
e) betreffende de plegers van de gewelddaad					
- daders onbekend	9	12	7	7	13
- daders onvindbaar	1	4	3	4	7
- daders overleden	4	3	-	2	5
- daders niet solvabel					
* gevangen genomen	6	22	35	33	33
* geïnterneerd	3	2	4	3	5
* niet van hun vrijheid beroofd	-	10	18	25	26
- niet nader bepaald	3	1	-	3	3

b. Beslissingen uitgesproken door de Commissie

	1988		1989		1990		1991	
	1e	2e	1e	2e	1e	2e	1e	2e
3.b. Beslissingen uitgesproken door de Commissie	12	11	14	18	24	19	24	44
a) beslissingen houdende toekenning van een hulp	1	2	4	6	7	7	-	823
a.1. naargelang de categorie van slachtoffers :								
- rechtstreekse slachtoffers	1	1	2	5	7	4	5	22
- onrechtstreekse slachtoffers	-	1	2	1	-	3	3	1
a.2. naargelang het bedrag van de toegekende hulp :								
- minder dan 200.000 fr.	1	1	2	4	4	1	2	8
- tussen 200 en 499.000 fr.	-	-	-	-	-	2	-	10
- tussen 500 en 749.000 fr.	-	-	1	1	-	1	5	1
- tussen 750 en 999.000 fr.	-	1	-	-	-	1	-	4
- tussen 1.000 en 1.499.000 fr.	-	-	-	-	-	-	-	-
- tussen 1.500 en 2.000.000 fr.	-	-	1	1	3	2	1	-
b) beslissingen houdende toekenning van een voorschot	1	1	1	6	4	3	-	2
- minder dan 100.000 fr.	-	1	1	2	2	-	-	1
- tussen 100 en 200.000 fr.	1	-	-	4	2	3	-	1
c) beslissingen houdende toekenning van een aanvullende hulp	-	-	-	-	-	-	-	-

	1988 kamers		1989 kamers		1990 kamers		1991 kamers	
	1e	2e	1e	2e	1e	2e	1e	2e
d) beslissingen houdende verwerping van het verzoek	6	5	4	2	6	4	5	11
- omdat het niet uitgaat van "slachtoffer" in de zin van de wet van 1 augustus 1985	-	-	1	-	-	-	-	-
- omdat de daad is voorafgegaan aan de inwerkingtreding van de wet (art. 41 en het K.B. van 18/12/1986)	2	5	-	-	-	1	-	2
- bij gebrek aan burgerlijke partijstelling (art. 31, § 1, 3°)	3	-	-	-	-	-	-	-
- bij gebrek aan Belgische nationaliteit of reciprociteitsvoorwaarde (art. 31, § 1, 1°)	-	-	-	-	-	-	-	-
- door verjaring	-	-	1	-	2	-	-	-
- omdat het subsidiair karakter van de hulp niet kon worden vastgesteld (art. 31, § 1, 1°)	-	-	-	1	1	-	1	2
- omdat het nadeel niet kon worden vastgesteld in de zin van art. 32, § 1 (voor de rechtstreekse slachtoffers)	-	-	-	-	-	1	1	2
- wegens het minder ernstig nadeel in verhouding tot de welgestelde situatie van de verzoeker (art. 31, § 1 en art. 33, § 1)	-	-	1	-	2	-	-	-
- bij gebrek aan verlies van levensonderhoud in de zin van art. 32, § 2 (voor onrechtstreekse slachtoffers)	1	-	-	-	-	2	-	-
- bij gebrek aan een "ernstige materiële noodtoestand" (art. 31, § 2, voor de onrechtstreekse slachtoffers)	-	-	-	-	-	-	-	-
- bij gebrek aan dringende noodzakelijkheid (art. 36 voor de aanvragen tot voorschot)	-	-	1	-	1	-	3	5

	1988		1989		1990		1991	
	1e	2e	1e	2e	1e	2e	1e	2e
e) beslissingen inzake de afstand door verzoeker afstand aangevraagd door verzoeker :	4	1	4	3	4	1	2	2
- vermits de daad is voorafgegaan aan de inwerkingtreding van de wet	1	1	2	2	-	1	-	-
- bij gebrek aan burgerlijke partijstelling	-	-	1	-	-	-	-	-
-door verjaring	1	-	-	-	-	-	-	-
-wegens mogelijkheid tot schadeloosstelling door andere middelen (ontbreken van het subsidiair karakter)	1	-	-	-	-	-	-	2
- omdat het nadeel niet kon worden vastgesteld	-	-	-	-	2	-	-	-
- wegens de minder ernstige aard van het nadeel	-	-	-	-	2	-	2	-
- om onbekende reden	1	-	1	1	-	-	-	-
f) beslissingen alvorens recht te doen ⁵	-	2	3	3	3	6	9	7
- bijkomende inlichtingen worden aan verzoeker gevraagd	-	1	1	1	2	1	3	4
- bijkomende inlichtingen worden aan de procureurs- generaal gevraagd	-	-	-	1	1	-	1	-
- medisch deskundigenonderzoek omtrent verzoeker wordt gelast aan de Ger. Geneeskundige Dienst	-	1	2	3	1	6	6	5

c. Hangende zaken⁶

1987	1988	1989	1990	1991
26	59	95	124	182

⁵ Deze beslissingen, die uiteraard niet definitief zijn, gaan soms gepaard met de toekenning of de verwerping van een provisionele hulp.

⁶ De gestadige stijging van dit aantal moet op een betrekkelijke wijze worden geïnterpreteerd. Hieronder moet men zowel de nieuwe verzoekschriften ingeleid voor de Commissie (waarvan het aantal blijft toenemen) verstaan als de nog in gang zijnde zaken (die soms het voorwerp uitmaken van een beslissing alvorens recht te doen, bijvoorbeeld : het gelasten van een medisch deskundigenonderzoek van de verzoeker). In dergelijk opzicht blijft deze toename toch binnen de perken.

d. Totaal toegezegde bedragen

1988	1989	1990	1991
1.058.980	5.607.715	12.066.854	12.781.059

c. Beroepen door de Raad van State tegen beslissingen van de Commissie

1987	1988	1989	1990	1991
-	-	-	1	-

B. ONTHAAL VAN SLACHTOFFERS

In het kader van het project "contract met de burger" heeft de Ministerraad beslist tot oprichting van een dienst voor onthaal van slachtoffers binnen de parketten van de rechtbanken van Eerste Aanleg. Dit programma werd in het meerjarenplan uitgewerkt.

Het gaat hier om de oprichting van een onthaalstructuur, die beperkt is tot eerste hulp wanneer iemand het slachtoffer werd van een misdrijf, en dit met inachtnaam van de federale bevoegdheden.

Het parket moet zich, bij zijn eerste contact met het slachtoffer en heel de procedure door, voor hem verstaanbaar maken.

Er is hier geen sprake van hulpverlening aan die persoon. In dat geval gaat het immers om een communautaire bevoegdheid voor hulp aan personen die, in het geval van slachtoffers, wordt uitgeoefend wanneer blijkt dat een gewoon onthaal, aangepast aan de persoonlijkheid van het slachtoffer, niet volstaat.

Het gaat hier *a fortiori* niet om een therapieprogramma voor slachtoffers.

Dit programma moet evenwel kaderen in een vooruitzicht van complementariteit met de diverse initiatieven die voortvloeien uit de materies waarvoor de Gemeenschappen bevoegd zijn.

In deze context stelt de Minister van Justitie acht maatschappelijke assistenten ter beschikking van de parketten van eerste aanleg van Hoei, Namen, Charleroi, Brugge, Mechelen, Turnhout en Brussel.

Dit personeel heeft vanaf 1 september 1993 een specifieke theoretische en praktische vorming gekregen. Onder dit personeel zijn veel licentiaten criminologie gevormd in victimologie.

Er is *samenwerking* met bestaande organisaties van slachtofferhulp.

- Elke procureur des Konings wijst in zijn parket een verbindingsmagistraat aan inzake opvang van slachtoffers. Deze is de bevoorrechte tussenpersoon tussen de maatschappelijk assistent en het parket. Hij is ook een verbindingspersoon van de uitwerking van een reëel onthaalbeleid, bijvoorbeeld verbinding met de rechtbank en de balie.
- De maatschappelijk assistent is een middel dat aan het parket ter beschikking wordt gesteld om beter de taken te vervullen die men van het Gerecht mag verwachten.

Wij kunnen die taken in volgende *typologie* onderbrengen :

- *Sensibiliseringsfunctie* : de maatschappelijk assistent moet de andere leden van het parket zoveel mogelijk sensibiliseren voor de positie van het slachtoffer.
- *Signaalfunctie* : hij moet zijn procureur voorstellen doen om het onthaal van het slachtoffer in het parket, maar ook tijdens een verhoor in de rechtbank, te verbeteren.
- *Bemiddelingsfunctie* : hij verwijst het slachtoffer naar andere diensten of personen die beter geschikt zijn (fonds voor slachtofferhulp, advocaat, Centrum voor slachtofferhulp, OCMW, enz...).
- *Onthaalfunctie* : dit zal de voornaamste rol zijn van de maatschappelijk assistent. Het doel is de beschikbaarheid te verhogen en de luisterbereidheid van de instelling te verbeteren.

De essentiële waarborg voor het welslagen van het projekt is de permanente evaluatie die de Minister van Justitie aan het programma wenst te verbinden.

Tenslotte zal de procureur des Konings ervoor zorgen de diverse plaatselijke organisaties te verzamelen om de ervaringen door te geven en te zorgen voor de maximale integratie van dit nieuwe programma in de huidige context.

Deze raad, voorgezeten door de procureur des Konings of door de verbindingsmagistraat en samengesteld uit een vertegenwoordiger van de balie,

politiediensten, de rijkswacht, de verenigingen voor slachtofferhulp en de plaatselijke maatschappelijk assistent, zal samenkomen om in te gaan op de verschillende vragen met betrekking tot de informatie en het onthaal van de slachtoffers, concrete initiatieven voor te stellen en de opdracht van de maatschappelijk assistent aan te passen aan de gegevens van het arrondissement.

Dit onthaal is bedoeld voor slachtoffers van agressies (geweld op personen, verkrachtingen, enz...), niet voor banale verkeersongevallen.

In verband met het onthaal van slachtoffers worden nog acht nieuwe pilootprojecten gestart : Kortrijk, Dendermonde, Hasselt, Leuven, Doornik, Bergen, Nijvel en Verviers.

N.B. Op 11 februari 1994 werd hieraan de nationale studiedag gewijd in Gent.